

Zitting 1999-2000

23 december 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, LANDBOUW, WERKGELEGENHEID EN TOERISME

Interpellatie van de heer Walter Vandenbossche tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oproep van de Vlaams-Brabantse gouverneur tot Brusselse werklozen om de openstaande vacatures in zijn provincie in te vullen

Vraag om uitleg van de heer Roland Van Goethem tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oprichting van een promotiestand van het Vlaams Gewest op de luchthaven van Zaventem

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de coördinatie van het landelijk beleid

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de samenwerking inzake toerisme in Brussel
Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de eventuele Vlaamse bijdrage aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter

Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

Donderdag 23 december 1999

VOORZITTER : De heer André-Emiel Bogaert

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.04 uur.*

Interpellatie van de heer Walter Vandenbossche tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oproep van de Vlaams-Brabantse gouverneur tot Brusselse werklozen om de openstaande vacatures in zijn provincie in te vullen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Vandenbossche tot de heer Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oproep van de Vlaams-Brabantse gouverneur tot Brusselse werklozen om de openstaande vacatures in zijn provincie in te vullen.

De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Walter Vandenbossche : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, waarde collega's, ik heb aan de vooravond van Kerstmis dit onderwerp vrij grondig voorbereid omwille van de uitspraak van gouverneur De Witte op 19 november in 'La Lanterne' onder de titel : 'Chômeurs bruxellois, j'ai du travail pour vous.' Deze markante uitspraak heeft veeleer de adem doen inhouden van een aantal verantwoordelijken en actoren van het tewerkstellingsbeleid in Brussel, dan wel dat ze enthousiasme heeft teweeggebracht. We stonden er allemaal even van te kijken.

Uiteraard kan zij niet los worden gezien van de bevoegdheden van Vlaanderen inzake opleiding en van Brussel inzake tewerkstelling. De vraag rijst of de uitspraak van gouverneur De Witte een strategische of een demagogische was. In Brussel zeggen we : 'Entre ces deux notre coeur balance.' We twijfelen dus over wat er werd bedoeld.

Mijn eerste vraag is of hierover met u als bevoegde Vlaamse minister overleg werd gepleegd. Heeft de

gouverneur in het kader van een strategisch denken over arbeidsherverdeling, arbeidsmarkt, productontwikkeling of wat dan ook, met de Vlaamse regering overlegd ? Maakt dit onderdeel uit van een strategie ? Of heeft hij deze uitspraak gedaan vanuit de bevoegdheid van de provincie Vlaams-Brabant ? Dan heb ik helemaal de grootste twijfels over de waarde ervan.

Deze uitspraak kan immers niet los worden gezien van de arbeidsmarkt in Brussel. Dit wordt vandaag mijn invalshoek. Ik wil deze problematiek benaderen vanuit Brussel. Ik heb mijn interpellatie opgedeeld in drie segmenten : de instrumenten, de analyse van de vraag en de analyse van het aanbod op de arbeidsmarkt.

Opleiding is een Vlaamse bevoegdheid, terwijl tewerkstelling een bevoegdheid is van de Brusselse regering. Vlaanderen heeft hier een zeer belangrijk instrument voor opgericht : het BNCTO. Dit jong, dynamisch en belangrijk orgaan is het resultaat van een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Brussel. Het heeft in Brussel trouwens een Franstalige tegenhanger. Ik blijf erbij dat het BNCTO een belangrijke rol moet vervullen in het in de praktijk omzetten van de uitspraak van gouverneur De Witte. Daarnaast zijn er ook nog andere organen. Ik ga er niet te diep op in, maar verwijs naar het BESOC, het BGESR, de sociaal-professionele inschakeling, het territoriaal pact voor tewerkstelling en de initiatieven in uitvoering van de beslissing van juni 1996 van de Europese Raad in Florence.

Een typisch voorbeeld van de moeilijke symbiose tussen opleiding en tewerkstelling is het SIF, waardoor Vlaamse gewestmiddelen in Brussel op een vrij handige en inventieve manier kunnen worden aangewend. Opnieuw verwijs ik naar een instrument : Brunico. We kunnen ons de vraag stellen of het federale niveau niet afwezig is. Heeft gouverneur De Witte met de input van het federale niveau in de tewerkstellings- en opleidingsmarkt in

Vandenbossche

Brussel rekening gehouden ? We moeten nagaan wat de concrete vraag is die Halle-Vilvoorde aan de Brusselse arbeidsmarkt heeft gesteld.

Wordt de uitspraak van de gouverneur gezien in het licht van een eventueel verlengde samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en Brussel ? Overweegt u om een aantal nieuwe taken aan de VGC toe te wijzen ? Ik verwijs naar het collegeakkoord, dat bepalingen bevat over een aantal bevoegdheden inzake opleiding en maatschappelijke vorming, zoals het bijbrengen van burgerschap, sociale vaardigheden en attitudes. Zit er in het realiseren van dit plan ook een opdracht voor de VGC ? U kan begrijpen dat we nieuwsgierig uitkijken naar uw antwoord op deze vraag. Naast het project 'Tracé' als technisch instrument om een en ander te realiseren, kunnen we niet voorbijgaan aan de typisch Brusselse instrumenten als de BGDA, onze eigen OCMW's en de mogelijke samenwerking met Bruxelles Formation.

Ik beperk mijn uiteenzetting over de instrumenten hiertoe. Ik zou nog meer kunnen uitweiden, maar de kernvraag is of de samenwerkingsovereenkomst tussen Vlaanderen en Brussel zal worden verlengd. Wat zijn de instrumenten die de minister daarvoor zal hanteren ? Krijgt de VGC bijzondere taken toegewezen ?

Een tweede hoofdstuk van mijn interpellatie is meer kanttekenend. Het is een analyse van de Brusselse arbeidsmarkt. Als gouverneur De Witte een beroep doet op de Brusselse arbeidsmarkt, ga ik ervan uit dat hij weet waarover hij praat en tot welke werklozen hij zich richt. De Brusselse economie heeft in 1996 de sterkste groei sinds jaren gekend : 2,7 percent. Het is voor de eerste maal dat het aandeel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het BNP opnieuw stijgt. De groeicijfers duiden op een sterke verschuiving naar de tertiaire sector en de-industrialisering van de Brusselse economie.

In 1997 telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 619.000 arbeidsplaatsen. Tussen 1990 en 1997 daalde de totale werkgelegenheid met 21.000 arbeidsplaatsen, terwijl Vlaanderen 2 percent won. De langzame werkzaamheidsgraad en de inkomende pendel laten derhalve een hoge werkloosheidsgraad in Brussel vermoeden. We hebben 72.000 niet-werkende werkzoekenden. Dit komt neer op een werkloosheidsgraad van 18,9 percent. In Vlaanderen bedraagt die minder dan 10 percent. Bijna 18 percent van de mannen in Brussel die zich

effectief op de arbeidsmarkt aanbiedt, vindt geen job. In Vlaanderen is dat 6 percent. In Brussel is het verschil tussen de mannelijke en vrouwelijke werkloosheidsgraad 21 percent kleiner dan in Vlaanderen, waar 12 percent van de vrouwelijke bevolking werkzoekende is.

De aanzienlijke omvang van de werkloosheid in Brussel hangt nauw samen met het aantal werklozen van vreemde nationaliteit. De mensen van vreemde nationaliteit cumuleren een aantal risicofactoren : lage scholing, niet-Belgische nationaliteit en langdurige werkloosheid. Hun risico op werkloosheid wijkt niet af van het risico in Vlaanderen : in beide gevallen hebben we een werkloosheidsgraad van ongeveer 40 percent.

Vooraf de taalkennis is zeer belangrijk. Het aantal niet-werkende werkzoekenden dat bij de BGDA het Nederlands als voertaal kiest, bedroeg in 1999 slechts 3,5 percent ! Dat zijn 2.500 personen op een totaal van 72.000. Er zijn evenveel vrouwen als mannen werkzoekende. Nieuw is het procentueel hoger aandeel van Nederlandstalige werkloze jongeren in Brussel in vergelijking met Vlaanderen en met Brusselse Franstaligen. Het onderwijsniveau van de niet-werkende werkzoekenden wijkt sterk af van de twee andere groepen. Bij de Nederlandstaligen heeft 20 percent een diploma hoger onderwijs. In het Vlaams Gewest bedraagt dat slechts 8,5 percent, en bij de Brusselse Franstaligen 9,5 percent. Volgens nationaliteitsgroep nemen de Brusselse Nederlandstaligen een positie in tussen de niet-werkende werkzoekenden in het Vlaams Gewest en de Brusselse Franstaligen.

Bijna 20 percent beschikt niet over de Belgische nationaliteit. De drie grootste groepen zijn de Turken, de Marokkanen en de Nederlanders. Bijna de helft van de Nederlanders in Brussel schrijft zich in als Franstalig, wat toch zeer eigenaardig is. Bij de niet-werkende werkzoekenden die het Frans als voertaal kiezen, zijn er slechts 7.000 tweetalig. Ook dat is zeer belangrijk. De taal is een grote uitdaging en ik ben benieuwd wat u op dat vlak zal doen met betrekking tot de uitspraak van de heer De Witte.

Opnieuw is het de Brusselse industriële werkgelegenheid die de raakste klappen heeft gekregen. In 1997 werden er bijna 24.000 arbeidsplaatsen minder geteld dan in 1990, een verlies van 27 percent.

Belangrijk voor het voorstel van de heer De Witte is ook de analyse van de aanbodzijde, mijn derde luik. De bevolking op beroepsactieve leeftijd bedraagt 599.000 personen. De beroepsbevolking bedraagt 408.000 Brusselaars, 331.000 werkenden en

Vandenbossche

77.200 werklozen. De werkzaamheidsgraad in Brussel ligt bijzonder laag bij mannen, bij vrouwen stemt ze overeen met de Vlaamse.

Als we de werkzaamheidsgraad per nationaliteit bekijken, stellen we vast dat van alle Turken en Marokkanen op beroepsactieve leeftijd respectievelijk 25 en 22 percent als loontrekkenden werken. Bij de Belgen bedraagt dat 50 percent. Vooral Turken en Marokkanen werken weinig in de quartaire sector, slechts 5 en 12 percent tegenover 36,5 percent van alle loontrekkenden samen.

Ook de pendel is bijzonder belangrijk. 216.000 mensen uit Vlaanderen en 98.000 mensen uit Wallonië komen in Brussel werken om een gedeelte van de 619.000 jobs in te vullen. De pendel van Brussel naar de omliggende gebieden bedraagt 21.000 naar Vlaanderen, en dan vooral Zaventem, Vilvoorde en Machelen, en 10.000 naar Wallonië.

De slotanalyse van de arbeidsmarkt in Brussel leert ons veel over degenen die zich zullen aanbieden in Vlaanderen. De zwakte van de Brusselse arbeidsmarkt situeert zich vooral aan aanbodzijde. Door de vermindering van de industriële jobs heeft een groot gedeelte van de lokale bevolking van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet langer het aangepaste profiel om de veranderde arbeidsmarkt bij te benen. Dit maakt dat de inwoners van Brussel een lagere werkzaamheidsgraad hebben, vooral de bevolking van vreemde afkomst. Welke rol wilt u het BNCTO laten spelen in dit project op uitnodiging van gouverneur De Witte ?

Op dit moment heeft het BNCTO twee taken : toeleiding naar Nederlandstalige opleidings- en tewerkstellingsprojecten, waar middelen voor zijn vrijgemaakt, en bijzondere aandacht voor de laaggeschoolden op de arbeidsmarkt. Verwacht u dat het BNCTO deze prioriteiten hertekent ? Verwacht u dat er nieuwe vormen van opleiding, kennis en vaardigheden worden ontwikkeld ?

Wat verwacht u van de taalverwerving ? Welk niveau van talenkennis verwacht u van een Brusselse werkloze op de Vlaamse arbeidsmarkt ? Gelden de VWS-normen ? Met het taalhoffelijkheidsakkoord hebben we inzake taalverwerving alleen maar negatieve ervaringen met het VWS. Het VWS weigerde aangepaste examens te maken voor bepaalde types van jobs. Welke rol moeten de VDAB en de BDGA spelen ? Bent u bereid nieuwe middelen vrij te maken ?

Van de 10.732 niet-werkende werkzoekenden in Halle-Vilvoorde hebben er 2.197 het Frans als moedertaal, dat is 20 percent ! Waarom gaat gouverneur De Witte hieraan voorbij ? Welke initiatieven inzake taalverwerving zijn hier genomen ? Ik vrees voor een enorme spanning onder de werkzoekenden in Halle-Vilvoorde als Nederlandstaligen en Franstaligen ongelijk worden behandeld. Zal men extra initiatieven nemen ? Ik heb het STC-voorstel van Halle-Vilvoorde gezien : men loopt heel voorzichtig om de hete brij heen. Dat is betreurenswaardig. Zal Vlaanderen zijn Franstalige werklozen naar Brussel sturen, of omgekeerd ? Wie heeft een concrete oplossing voor dit probleem ?

We hebben de klok van gouverneur De Witte horen luiden. Het antwoord van de minister zal duidelijk maken of dit na een grondig overleg en met kennis van zaken is gebeurd, dan wel of dit is gebeurd zonder strategisch concept. Het gaat om een juiste duiding, maar dit moet gebeuren met de juiste partners en in overleg. Er mogen geen verwachtingen worden gecreëerd bij een groep die wordt geslagen door de werkloosheid, als dit achteraf niet waar kan worden gemaakt. Hoop doet leven, wanhoop doet sterven.

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : Mijn antwoord omvat vier onderdelen. Gouverneur De Witte beschrijft de situatie correct. Hij heeft deze uitspraken gedaan naar aanleiding van een Vlaams-Brabantse bedrijvencontactdag. Ook al heeft hij geen bevoegdheid inzake werkgelegenheid, hij kan als verantwoordelijke voor zijn provincie gerust zijn ideeën ventileren. Ik ben zelf door verschillende grote bedrijven uit Vlaams-Brabant gecontacteerd om het blijvende tekort aan gepaste werkzoekenden voor de vele bestaande vacatures aan te kaarten. Het probleem van de tweetaligheid moet hierbij worden onderkend. Gouverneur De Witte heeft een reëel probleem omschreven. Men mag dit gezinszins als demagogie beschouwen.

Brussel ligt vlak naast Vlaams-Brabant. Hier wonen veel Franstalige werkzoekenden die louter omwille van hun ontbrekende talenkennis niet aan die vacature kunnen voldoen. Dit is eigenlijk goed en slecht nieuws tegelijkertijd. Het goede nieuws is dat de economie goed draait en dat men bijgevolg in bijkomende aanwervingen voorziet. Het slechte nieuws is dat men nu reeds weet dat het volume aan Vlaamse werkzoekenden hiervoor niet zal volstaan. We moeten hier iets aan doen. Opteren voor een nieuwe golf van gastarbeiders blijkt in dit land

Landuyt

geen haalbare optie. Er is echter wel werk voor Brusselaars indien zij op korte termijn Nederlands kunnen leren.

Er is hierover overleg met gouverneur De Witte gepleegd. Hij heeft zich gebogen over de sociaal-economische toestand van zijn provincie. Hij is hierbij verder gegaan dan het uitspreken van een mooi verzorgde speech : hij heeft ook de nodige contacten gelegd. Die contacten zijn nu geformaliseerd. Ik zal er alles voor doen om tegen het begin van maart 2000 een rondetafelconferentie met de gewestelijk bevoegde mandatarissen op te starten.

De rol van de federale overheid is in deze materie in zekere zin onbestaande. Rechtstreekse contacten met de gewestelijk bevoegde ministers kunnen volstaan. Het is dan ook mijn bedoeling om dit op deze wijze te regelen. Er zou, om het heel concreet uit te drukken, een tweede fase moeten komen inzake samenwerking. Die samenwerking heeft tot nu enkel geleid tot de oprichting van een Brussels STC, namelijk het BNCTO. Het is mijn droom om deze instelling eenzelfde elan te geven als de STC's in Vlaanderen. Gezien hun kennis van de plaatselijke arbeidsmarkt is het ook de bedoeling om deze laatste – voorzover mogelijk – meer bevoegdheden te geven.

Er is nood aan overleg en we zullen hierop inspelen, vooral op aandringen van grote privé-firma's en van de gouverneur van Vlaams-Brabant. Als gevolg van de structuren van dit land blijven we echter met de vervelende situatie zitten dat de BGDA zich met de Brusselse arbeidsmarkt bezighoudt en Brusselaars in Brussel tewerkstelt, maar dat dit gebied te beperkt blijkt om efficiënt te functioneren. We zullen de onderhandelingen hierover voortzetten.

Het is de bedoeling om de BGDA met de VDAB te laten samenwerken. De VDAB heeft als taak het aanbieden van opleidingen in Brussel voor de Vlaamse Brusselaars. Zij zullen zich misschien meer moeten openstellen voor Franstaligen, die dan uiteraard wel Nederlands moeten leren. Dit is een ideale sociaal-economische situatie om het belang van het Nederlands te stimuleren. Uiteraard zal dit zich situeren binnen het kader van het decreet van 1973 inzake het taalgebruik. Het is voor de grote firma's in Vlaanderen essentieel dat hun werknemers Nederlands kennen.

De VDAB zal zijn praktijken voorlopig moeten bijsturen. Men kan hierbij geen onderscheid maken

tussen taalopleidingen en technische opleidingen. Men moet beide modules vermengen om tijdens de technische opleiding ook een taalopleiding te geven. Dit zou een grote tijdsbesparing betekenen. Onze huidige politiek is erop gericht de VDAB richtlijnen te geven om hun praktijken aan te passen en om taalopleidingen en technische opleidingen te vermengen. Hiernaast probeer ik de contacten met de ministers van de andere gewesten, in het bijzonder Brussel, aan te scherpen.

We moeten tot een verdere vorm van samenwerking komen tussen de VDAB en de BGDA. Ik stimuleer de VDAB om Franstaligen Nederlandstalig te doen worden en hen kansen op tewerkstelling te geven. Dit is een ideale sociaal-economische voedingsbodem om enerzijds een gedeelte van de bevolking te vernederlandsen, en anderzijds aan de grote vraag van de bedrijven in Vlaams-Brabant te voldoen.

De voorzitter : De heer Laverge heeft het woord.

De heer Jacques Laverge : Ik begrijp de achtergrond van deze vraag niet goed. Het is toch maar logisch dat men werkzoekenden naar die plaatsen probeert te sturen waar de werkgelegenheid zich bevindt.

Ik hoop dat het niet de bedoeling is om grenzen te trekken voor arbeidsbewegingen, terwijl we het steeds hebben over begrippen als flexibiliteit en overgang. West-Vlaanderen is een typisch voorbeeld. Er werken al duizenden mensen uit het noorden van Frankrijk in West-Vlaanderen. We kunnen die grens niet zomaar sluiten. Er zijn in West-Vlaanderen afspraken gemaakt tussen het STC en Forem om mensen uit de omgeving van het nabijgelegen en door werkloosheid geplaagde Doornik naar onze regio te krijgen.

Ik begrijp niet goed wat men hier wil vergrendelen of afschermen. Wij kunnen een bedrijf niet verbieden om in het Brusselse te rekruteren. Ik vind dat gouverneur De Witte een positief signaal heeft gegeven. Er is in Vlaanderen activiteit. Als we de mensen laten komen, zullen ze zich automatisch integreren. Ze zullen de taal dan toch moeten leren. Ze zullen binnen het bedrijf trouwens ook een zekere taalvaardigheid aankweken. Ik begrijp niet waarom dit een probleem zou zijn.

De voorzitter : De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys : Ik wil nog een argument aan de discussie toevoegen. Ik heb indertijd ook op de verklaring van de heer De Witte gereageerd. Hij

Laurys

heeft me vervolgens zijn volledige toespraak toegesonden. Ik heb geen principiële bezwaren tegen zijn beweringen. Ik heb hem er enkel op gewezen dat er in Vlaams-Brabant momenteel nog ongeveer 24.000 werkzoekenden zijn. Er zijn enkel in het arrondissement Leuven al een dertigtal organisaties die tewerkstellings- en opleidingsprojecten voor risicowerklozen aanbieden. Zij hebben allen problemen ondervonden op het vlak van de output, met andere woorden met het vinden van tewerkstellingsplaatsen. Werkgevers stellen vrij hoge eisen bij sollicitaties.

De tijd leek ons dan ook rijp om wat meer effect te sorteren met die opleidingen en tewerkstellingsprogramma's. Indien men de elasticiteit van de arbeidsmarkt nu wat uitrekt, zullen de werkgevers op het vlak van de invulling van hun arbeidsplaatsen met de rug tegen de muur staan, en kan die groep van risicowerklozen misschien eindelijk naar de arbeidsmarkt doorstromen. Men kan dit geen jaren volhouden, maar het was toch steeds ons voorstel om met die initiatieven te wachten. Gouverneur De Witte heeft me ook gezegd dat het niet de bedoeling is daar morgen al mee te beginnen, maar dat men nu wel maatregelen moet nemen als men klaar wil zijn tegen volgend jaar. Dat neemt niet weg dat er nog steeds een doorstroming kan zijn vanuit die projecten naar het normale circuit.

De voorzitter : De heer Vandebossche heeft het woord.

De heer Walter Vandebossche : Mijnheer Laverge, u hebt blijkbaar niet goed geluisterd. Ik heb een analyse gemaakt van de Brusselse arbeidsmarkt en me afgevraagd hoe men die zal afstemmen op de vraag van de gouverneur. Dat is alles.

Mijnheer de minister, de interculturele verschillen zullen bij dit alles een belangrijk gegeven zijn. Ik heb het dan specifiek over het aanbod van de Maghrebijnse gemeenschap op de arbeidsmarkt. Voorziet de minister in instrumenten die voor een begeleiding op dat vlak kunnen zorgen? Dat lijkt me noodzakelijk. Ik sta positief tegenover die interculturaliteit: zij vormt een belangrijke uitdaging. Zonder maatregelen zullen daar sowieso problemen mee rijzen.

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : De interpellant heeft niet gezegd dat men in Vlaams-Brabant geen Brusselaars mag aanwerven. Er is enkel het reële pro-

bleem dat bedrijfsleiders vacatures hebben en zonder dat taalprobleem mensen uit Brussel zouden kunnen aanwerven. In Zuid-West-Vlaanderen doet dit probleem zich iets minder voor, maar dat heeft te maken met de aard van de bedrijven.

Ik heb afgesproken met de bedrijven die me dit probleem signaleren, dat ik hen niet zou noemen. Het gaat echter om bedrijven waar de taal en het contact wel belangrijk zijn. Zij hebben enorm veel vacatures. Bij hen gaat het niet alleen om het decreet van 1973, dat hen verplicht de arbeidsrelaties in het Nederlands te houden, maar vooral om het feit dat het Nederlands een essentieel bestanddeel is van de vaardigheden die de werknemers moeten bezitten. Daar moeten we snel op inspelen.

De BGDA heeft zijn bevoegdheid steeds strikt geïnterpreteerd. Zij zijn bevoegd om te bemiddelen voor Brusselaars binnen Brussel. Het is natuurlijk frustrerend vast te stellen dat er heel wat Brusselaars zijn die net buiten Brussel kunnen werken. De VDAB heeft dan weer de wettelijke taak Nederlandstalige Brusselaars op te leiden in Brussel, net als mensen in het zuiden van West-Vlaanderen en elders in Vlaanderen. De VDAB interpreteert een en ander soepel. Deze dienst laat buitenlanders evengoed een opleiding volgen, net als Frans-talige Brusselaars. Maar ze volgen daarbij een lange weg: eerst is er de taalopleiding, vervolgens de technische opleiding. Een vermenging van deze opleidingen zou een tijdswinst betekenen.

In het kader van onze wettelijke bevoegdheden doorbreken we dus een taalbarrière, en doen we er alles aan om onze Vlaamse bevoegdheden ruim te interpreteren, omdat we ontvangend zijn. De druk is immers zeer sterk, net als in Zuid-West-Vlaanderen. We hebben voldoende werkzoekenden in eigen land: we hoeven niet in te spelen op de gemakzucht van bedrijven om opgeleide werknemers van een ander land binnen te halen.

Daarmee kom ik tot de opmerking van de heer Laurys. Voor de Vlaamse werkgelegenheidspolitiek is dit het ogenblik bij uitstek om die mensen die minder gemakkelijk aan de bak komen omdat ze op het eerste gezicht wat minder bekwaam zijn, extra te helpen. Door de economische nood zijn de bedrijven meer geneigd om samen met de overheid inspanningen te leveren om deze mensen in het bedrijfsleven in te schakelen. Dat is onze algemene werkgelegenheidspolitiek.

Het is eveneens onze politiek – en dan ga ik in op de opmerking over de allochtonen – om van de krappe arbeidsmarkt te profiteren om in extra mid-

Landuyt

delen en inspanningen te voorzien om mensen te doen aanpassen zodat ze economisch functioneren. Vlaanderen zit in een ideale situatie, waarin iedereen wint : zowel de overheid, die emanciperend wil werken en iedereen aan de bak wil laten komen, als de werkzoekende, die een job kan vinden, en de bedrijven, die dichtbij werknemers vinden. Dat is de algemene politiek, en die hoeft wat ons betreft in Brussel niet anders te zijn dan in Vlaanderen.

Voor Brussel moeten we echter structuren doorbreken door goede overeenkomsten te maken. Daar willen we ons volledig voor inzetten en een pioniersrol spelen, zoals we dat vroeger deden in Brussel met de oprichting van een dienst als het BNCTO. We willen een volgende samenwerkingsfase creëren, waarbij de Franstalige Brusselaar mits een goede snelcursus Nederlands ons bedrijfsleven kan komen helpen en er zelf iets aan kan verdienen. Daar gaat het debat van vandaag over. Het is de intentie om, met respect voor de spelregels in Vlaanderen, daarop in te spelen. Dit wordt alleszins vervolgd : ik nodig u uit om in maart de stand van zaken op te vragen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Roland Van Goethem tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oprichting van een promotiestand van het Vlaams Gewest op de luchthaven van Zaventem

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Goethem tot de heer Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de oprichting van een promotiestand van het Vlaams Gewest op de luchthaven van Zaventem.

De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, u bent ongetwijfeld op de hoogte van het feit dat het Waals Gewest op de luchthaven van Zaventem een informatiestand opent. Die opening is gepland voor 5 januari. Nu is het de bedoeling van minister Kubla om daarvan een venster op Wallonië te maken, een soort grote VVV-infostand. Hij bereikt daarmee 18 miljoen mensen die jaarlijks in Zaventem over de vloer

komen. Sommige toeristen komen hier aan met een vast plan, en zal hij dus waarschijnlijk niet bereiken. Andere toeristen komen hier echter min of meer onbeslist aan. Toeristen zijn geen onuitputtelijke bron : ze gaan of naar het ene attractiepunt, of naar het andere.

De vraag rijst dan ook of wij daar voldoende zijn vertegenwoordigd. Ziet u het als bevoegd minister zitten om in de toekomst een gelijkaardig initiatief in Zaventem te ontwikkelen ? Dat hoeft niet in de buurt van dat Waalse huis te zijn, maar zou wel een evenwaardig initiatief moeten zijn.

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : Vooreerst moet één punt duidelijk zijn : we gaan de Vlaamse politiek niet afstemmen op de Waalse. Het is niet omdat Wallonië iets doet, dat Vlaanderen dat ook moet doen. Soms is dat zelfs helemaal niet wenselijk. We volgen dus onze eigen Vlaamse politiek. Misschien denkt u daar anders over, maar voor ons is Wallonië niet onmiddellijk het voorbeeld van goede politiek, dit terzijde.

In de oude luchthaven was er een balie, waarin de Franstalige en Vlaamse Gemeenschap samenwerkten. Men kwam toen tot de vaststelling dat er dagelijks ongeveer een achttal vragen werden gesteld. Het waren vooral praktische vragen, over de hotelaccommodatie en de routebeschrijving naar het hotel. De autoriteiten hebben nu opnieuw gevraagd of we, in navolging van Wallonië dat daar blijkbaar veel geld voor over heeft, dat ook willen doen. Toerisme-Vlaanderen en ikzelf bekijken dat rationeel. Het lijkt ons onverantwoord om daarvoor personeelsleden vijftien of zestien uren per dag aan het werk te zetten. Wallonië is zelfs tot meer bereid. We denken dat dit niet productief is. Onze ervaring leert ons dat er weinig vragen worden gesteld.

Op mijn verzoek wordt wel onderzocht of we daar, zonder de inzet van personeel, een contact met Vlaanderen kunnen installeren. Als we met de modernste computertechnieken informatie beschikbaar kunnen maken, dan moeten we dat overwegen. Het is de bedoeling om informatie over Vlaanderen te verspreiden, en niet om informatie te geven die Brussel zelf moet verspreiden. Dat moet echter zorgvuldig worden onderzocht. Maar ik herhaal dat ik niet zinnens ben om met Wallonië een ongezonde concurrentieslag aan te gaan. Als de Waalse overheid daarin wil investeren, dan is dat haar zaak.

Landuyt

De voorzitter : De heer Van Goethem heeft het woord.

De heer Roland Van Goethem : Vroeger was er een info-stand. De mate waarin daarvan wordt gebruikgemaakt, wordt natuurlijk mee bepaald door de wijze waarop hij wordt voorgesteld, en wat er wordt aangeboden. Ik kan er best inkomen dat Vlaanderen de zaken anders wil aanpakken dan Wallonië : Wallonië is inderdaad niet altijd een toonbeeld van goed bestuur. Ik hoop alleen maar dat we niet de boot zullen missen. Misschien moeten we hierover volgend jaar eens opnieuw praten ?

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Trees Merckx-Van Goey tot mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de coördinatie van het landelijk beleid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Merckx-Van Goey tot mevrouw Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, over de coördinatie van het landelijk beleid.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik wil hier het probleem van het landelijk beleid aankaarten. Tijdens de voorbije zittingsperiode is de nadruk gelegd op het stedelijk beleid. Daartoe was één minister bevoegd, die de diverse bevoegdheden en aspecten van het stedelijk beleid moest coördineren. Tijdens de huidige zittingsperiode is een nieuwe minister van Stedelijk Beleid aangeduid. Maar hoe staat het met het plattelandsbeleid ? Ook tijdens de voorbije zittingsperiode is daaraan aandacht besteed, hoewel er geen apart minister bevoegd was voor dat beleidsaspect. Om een gecoördineerd, gedifferentieerd en geïntegreerd plattelandsbeleid te ondersteunen, zijn tijdens de voorbije zittingsperiode twee plattelandsconferenties georganiseerd. In themawerkgroepen is hard gewerkt aan verschillende onderwerpen : economische ontwikkelingsperspectieven, de ruimtelijke ontwikkeling, ecologische ontwikkeling, so-

ciaal-culturele eigenheid en aangepaste beleidsniveaustructuren en -instrumenten. Aan die conferenties namen vele mensen van het werkveld deel.

Die conferenties hebben aanleiding gegeven tot conclusies. Men kwam tot het besluit dat het platteland op geïntegreerde wijze moet worden versterkt, en dat een betere participatie van het platteland aan het beleid nodig is. Er werd onder meer gezegd dat een goed plattelandsbeleid moet voldoen aan de volgende vereisten : een inhoudelijke afstemming van alle soorten van regelgeving, een monitoring en evaluatie van het gevoerde beleid, maatwerk en correcte informatie, en kwaliteit van dienstverlening volgens de één-loketgedachte. De overheden moeten een meer functionele, beleidsmatige benadering van het Vlaamse platteland nastreven. Daarbij moet de nadruk liggen op de drie functies van het platteland : de voorraad-, productie- en leef functie. Deze besluiten zijn aan het einde van de zittingsperiode aan de Vlaamse regering meegedeeld.

In het nieuwe regeerakkoord is er weinig of niets terug te vinden van deze conclusies – laat staan dat aspecten daarvan zouden zijn opgenomen als leidraad voor het concrete beleid. Men heeft de minister-president in een interview over het regeerakkoord en de lokale besturen erop gewezen dat er veel aandacht gaat naar het stedelijk beleid, maar dat er aan het plattelandsbeleid slechts drie lijntjes zijn gewijd. Hij antwoordde dat er een werknota over het integraal plattelandsbeleid komt, en dat welzijn daarvan deel zal uitmaken. De interviewer van de VVSG vroeg hem of er één minister bevoegd wordt voor het plattelandsbeleid, naar analogie met wat er voor het stedelijk beleid gebeurt. De minister-president antwoordde dat de minister van Stedelijk Beleid een coördinerende bevoegdheid heeft. Hij moet tijdens het interministeriële overleg de verschillende voorstellen samenbrengen en als één geheel opvolgen. Verder stelde hij dat het logisch is dat er ook inzake het plattelandsbeleid van dezelfde techniek wordt gebruikgemaakt. Op de vraag wie de aangewezen persoon zou zijn om dat te doen, volgde er geen antwoord. Ook in het Europees landbouwbeleid is de plattelandsontwikkeling een belangrijk onderdeel.

Mijn eerste vraag is de volgende : bent u de aangewezen persoon om binnen de regering het plattelandsbeleid op te volgen ? Er is echt nood aan een synthese op beleidsniveau. Heel wat punten verdienen aandacht. De overheid moet een gecoördineerd beleid voeren met een aanspreekpunt. Bent u daarvoor aanspreekbaar, mevrouw de minister ?

Merckx-Van Goey

Tijdens de begrotingsbespreking hadden we het al over de plattelandsontwikkeling. Er is een verval-dag om een Vlaams plan in te dienen bij de Europese Unie. Dat is positief, maar dat is toch slechts een klein deel van het geïntegreerde plattelandsbeleid? Wat houdt die coördinerende taak volgens u in?

Normaal gezien zouden we nog een debat houden over de invulling van de plattelandsverordening, maar het werd nu al naar de regering verwezen. Het parlement heeft geen inbreng kunnen doen. Waarover gaat de verordening precies? Welke nieuwe zaken zitten erin? Staat u achter de conclusies van de landbouwconferentie? Hoe zult u die conclusies in uw beleid integreren?

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Ik merk dat er over de verordening vaak verwarring bestaat. De plattelandsverordening van de Europese Unie is één zaak, plattelandsbeleid is nog iets anders. De plattelandsverordening is, net als de landbouwconferentie, gegroeid uit de landbouwsector. De resultaten van de conferentie kunnen slechts een klein deel van het plattelandsbeleid vormen, want de conferentie had het bijna uitsluitend over landbouw. 95 percent van de deelnemers kwam uit de landbouwsector. We mogen het platteland niet zoals in het verleden herleiden tot landbouw.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Ik dacht dat ik duidelijk was. Ook voor mij is het platteland meer dan landbouw.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : U hebt terecht opgemerkt, mevrouw Merckx, dat de Vlaamse regering zich in het regeerakkoord engageert voor een integraal plattelandsbeleid. Niemand heeft echter de titel minister van Platteland gekregen. Ik voel me zeer vereerd dat u zich tot mij richt. Misschien moeten we op termijn de coördinatie van het plattelandsbeleid officieel aan iemand toewijzen. Het is belangrijk om alle beleidsdomeinen daarbij te betrekken.

Het is geen gemakkelijke opdracht. Ik heb een vingeroefening gedaan bij de opmaak van het programmatiedocument van Vlaanderen voor de plattelandsontwikkeling. Ik zal daar straks op terugkomen. Dat gaat niet alleen over de landbouwconferentie. Er zijn ook andere instanties zoals de SERV, de Minaraad en allerlei andere groeperingen in de

samenleving bij betrokken. Door hen werd erop aangedrongen het niet uitsluitend vanuit het oogpunt van landbouw te bekijken, maar er integrale maatregelen voor het platteland in te steken. Het platteland is meer dan de landbouw, al speelt die een heel belangrijke rol in de vorming van het landschap.

Het document dat het eindresultaat is van die vingeroefening, ligt hier klaar. Het werd gisteren door de Vlaamse regering goedgekeurd, maar heeft nog één grote handicap. Bij de voorbereiding, op basis van alle documenten waarover we beschikten, ook die van de administratie, kwamen we tot de conclusie dat er bitter weinig in zat dat betrekking heeft op maatregel 10. Precies die maatregel gaat over integraal plattelandsbeleid. Dat is een groot hiaat.

We hebben geprobeerd dit hiaat op te vullen met maatregelen die sterk aanleunen bij de landbouw. Maar ook recreatie is een belangrijke functie van het platteland, zoals ook de ruimtelijke ordening voor het platteland van heel groot belang is. Vertrekkend van die beleidsdomeinen kan die maatregel nog beter worden ingevuld, en de betrokken ministers willen daar terecht hun zeg in hebben. Maatregelen in toepassing van de plattelandsverordening betekenen cofinanciering van Europa, maar dan moeten die ministers ook met geld over de brug komen. Omwille van de tijdsdruk was het echter onmogelijk om van hen nog concrete initiatieven te vragen.

We hebben dus een document klaar dat we bij de commissie zullen indienen, waarbij we uitdrukkelijk zullen zeggen dat er met betrekking tot maatregel 10 in een tweede fase een uitgebreider document zal worden ingediend. Die tweede fase wordt gepland voor ten laatste 30 juni 2000.

De discussie in de commissie is van groot belang, omdat aan dat hoofdstuk nog volop kan worden gewerkt. We moeten nog nagaan hoe die andere beleidsdomeinen er bij kunnen worden betrokken. Er zal een multidisciplinaire projectgroep worden opgericht om die laatste fase voor te bereiden. Deze zal dit ontwerp voor de regering voorbereiden, die het dan zal doorsturen naar Europa. Ikzelf zit deze projectgroep voor. Dit is al een antwoord op uw vraag wie de coördinerende minister is.

Ik wil ook nog even ingaan op de conferentie en op de vraag in hoeverre ze de basis heeft gevormd voor onze voorstellen. Er zijn inderdaad twee landbouwconferenties geweest, die ook onder die naam doorgingen. Ze vormden de basis voor onze concrete maatregelen.

Dua

Mevrouw Merckx, ik moet u met enige reserve toch zeggen dat de conclusies van deze conferentie, en de maatregelen die de sector op basis hiervan heeft gebrouwen, vooral landbouwmaatregelen inhielden. Plattelandsvorming moet hoe dan ook zeer veel landbouwmaatregelen bevatten. Het is immers een bundeling van allerlei vroegere structuurmaatregelen. Het is dus geen probleem dat er veel landbouw inzit ; het gaat immers om een landbouwverordening. Men mag daar echter niet uit besluiten dat men op basis van deze plattelandsconferentie zeer concrete maatregelen kon nemen voor de plattelandsvorming. We hebben veel creativiteit aan de dag moeten leggen om daar nog het een en het ander kunnen inbrengen. In een tweede fase zal dit van doorslaggevend belang zijn voor het uiteindelijk pakket van maatregelen dat Vlaanderen zal indienen voor de uitvoering van deze verordening.

Ik zou het zeer sterk op prijs stellen dat dit document nog besproken wordt. Ik zit er wat mee verveeld dat ik de belofte heb gedaan dit zeker nog te bespreken voordat het werd ingediend bij Europa. Mijn collega's kunnen getuigen dat dit drie of vier maal op de agenda van de Vlaamse regering heeft gestaan, maar dat het telkens weer werd teruggestuurd om het nog wat te verfijnen of te vervolledigen. Dit is logisch : uiteindelijk gaat het om miljarden over een periode van zeven jaar. Het was dus nuttig dat alle ministers hieraan hun bijdrage konden leveren. Daardoor zaten we natuurlijk met een enorme tijdsdruk. Gisteren was de laatste dag waarop de Vlaamse regering dit document kon goedkeuren. Vandaag is het doorgestuurd naar de Europese Commissie. We zullen dit proberen op te vangen via de ruimte die doelstelling 10 ons geeft.

Ten slotte wil ik me aansluiten bij de visie dat het plattelandsbeleid – dat natuurlijk zeer actueel is in het kader van deze verordeningen – niet mag worden beperkt tot de hier voorgestelde cofinanciering vanuit Europa. Het plattelandsbeleid is veel breder. Het zou een aandachtspunt moeten zijn van elke minister. Het plattelandsbeleid heeft bijvoorbeeld ook met werkgelegenheid, mobiliteit, toerisme en armoedebestrijding te maken. De armoede op het platteland, waarover onlangs nog een indrukwekkend boek is verschenen, is zeker niet te onderschatten. We moeten daar rekening mee houden. Ik heb geen pasklaar antwoord, maar neem me voor om dit op geregelde tijdstippen bij de andere ministers aan de orde te brengen en te proberen om een gestructureerde oplossing te vinden.

Op die manier is er een effectief plattelandsbeleid mogelijk.

De voorzitter : De commissie heeft de bespreking van dit document reeds op de agenda van woensdag 19 januari gezet.

Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey : Mevrouw Dua, ik blijf erbij dat er een structurele oplossing moet komen. Het is inderdaad aangewezen dat die coördinatieopdracht inzake het plattelandsbeleid officieel aan u wordt toegekend.

Die landbouwconferentie ging over een Vlaams plattelandsbeleid. In die zin zitten hier al heel wat conclusies in. Het plattelandsbeleid moet nog ruimer zijn. Zo houdt de schaalvergroting van heel wat dienstverlening, gereguleerd door de Vlaamse regering of het parlement, dikwijls helemaal geen rekening met de beperkte schaal van die diensten op het platteland.

Ik neem akte van het feit dat deze commissie op 19 januari over het Vlaamse plan een debat zal voeren. Ik betreur wel dat dit post factum gebeurt, maar ik neem graag de handschoen op om hierover in het parlement een debat te voeren, hieraan een volwaardige invulling te geven en voorstellen te doen aan Europa.

De voorzitter : Minister Dua heeft het woord.

Minister Vera Dua : Ik neem aan dat ik zelf voor de kopieën van dit document moet zorgen. Mijn kabinet zal het rechtstreeks opsturen aan de commissieleden.

Voor wie het rapport al wil lezen, merk ik op dat er veel getallen in staan. Voor elke maatregel werden de gereserveerde miljoenen of miljarden vastgelegd. Tot mijn grote verbazing is op het federale vlak de discussie over het aandeel van Vlaanderen en de andere gewesten heropend. We komen daar voorlopig vrij goed uit. Ik geloof dat we 55 percent krijgen van het totale budget, tegen 18 percent voor het federale niveau en 22 percent voor Wallonië. Dit heeft te maken met het vroegere beleid. Er waren vroeger reeds meer investeringen, onder meer via het investeringsfonds. Ik heb vernomen dat het Waals Gewest dit nu ter discussie stelt. Om 17 uur overleg ik met de heer Happart en de heer Gabriëls – die hopelijk een goede Vlaamse reflex zal hebben – om na te gaan of wij ons aan die verdeelsleutels zullen houden. Het is mogelijk dat er enige aanpassingen zullen moeten gebeuren voor

Dua

de bespreking op 19 januari, als straks zou blijken dat we er niet uit geraken. Ik vermoed dat de heer Gabriels de knoop zal moeten doorhakken. Als federaal minister moet hij het beleid coördineren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de samenwerking inzake toerisme in Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Grouwels tot de heer Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme, over de samenwerking inzake toerisme in Brussel.

Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : In het Vlaams regeerakkoord wordt gesteld dat de Vlaamse regering via de VGC uitdrukkelijk participeert in TIB, Toerisme en Informatie Brussel. Ook in de begroting 2000 wordt gesteld dat Toerisme Vlaanderen zich op financieel vlak sterker moet engageren in Brussel. De Waalse minister van Toerisme en zijn collega van de Franse Gemeenschapscommissie lanceerden enige tijd geleden een oproep aan de Vlaamse regering om meer samenwerking uit te bouwen, onder meer inzake de toeristische informatieverstrekking en promotie in Brussel.

Als culturele aangelegenheid behoort het toerisme in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tot de bevoegdheden van de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Aan Franstalige zijde werd de decretale bevoegdheid inzake toerisme in Brussel, inclusief de bijhorende middelen, gedelegeerd naar de Franse Gemeenschapscommissie, de Cocof. De Vlaamse Gemeenschap van haar kant opteerde ervoor om deze bevoegdheid in eigen handen te houden.

Dit was mijns inziens een logische keuze. Ten eerste is het omwille van principiële redenen evident dat de Vlaamse Gemeenschap haar bevoegdheden ook uitoefent in haar eigen hoofdstad. Anderzijds zijn er ook praktische redenen om het Vlaams toeristisch beleid inzake Brussel op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap te situeren. De Vlaamse Gemeenschap staat veel sterker en biedt een draagvlak en expertise inzake binnen- en buiten-

landse toeristische promotie die op Vlaams-Brussels niveau niet eenvoudig gedupliceerd kunnen worden.

Bovendien mogen we het belang van Brussel voor het toerisme in Vlaanderen niet vergeten. Brussel en de rest van Vlaanderen zijn als toeristisch gebied nauw met elkaar verbonden. Zo is de hoofdstad onder meer een belangrijke trekpleister en toegangspoort voor het internationaal toerisme in Vlaanderen. Het is dan ook evident dat Vlaanderen op toeristisch vlak zo sterk mogelijk aanwezig moet zijn op het Brusselse terrein.

Die zichtbare aanwezigheid op het toeristisch terrein kan trouwens ook op andere domeinen resultaten opleveren. Op deze wijze kunnen we meer Brusselse handelaars en horeca-uitbaters tot onze bondgenoten maken en hen sensibiliseren voor het belang van het Nederlands en voor het nut van de band met Vlaanderen. Ik heb met deze sectoren reeds veelvuldig contact gehad en daaruit blijkt telkens weer dat zij daar zelf vragende partij voor zijn.

Wie op het Brusselse terrein actief en zichtbaar aanwezig wil zijn, moet kunnen samenwerken met alle betrokken overheden en actoren uit de privé-sector. In 1996 nam het collegelid van de Franse Gemeenschapscommissie bevoegd voor toerisme – minister Gosuin – een eenmalig initiatief om een dergelijk samenwerkingsverband op te richten. Hieruit groeide TIB. Als overkoepelende organisatie voor de toeristische informatieverstrekking en promotie binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, brengt TIB vertegenwoordigers samen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de gemeenten, de Vlaamse en Franse Gemeenschapscommissies, de horeca, de sector van het congrestoerisme, enzovoort.

TIB, zoals die nu is gestructureerd en werkt, is een onevenwichtige organisatie. Structureel wordt zij gedomineerd door de stad Brussel, en haar werking wordt vooral gestuurd vanuit de Franse Gemeenschapscommissie. Mede dankzij haar bevoorrechte relatie met de Brusselse gemeenten en ook dankzij het gulle Cocof-budget voor toerisme – in 1998 379 miljoen frank – slaagt TIB er wel in om op toeristisch vlak het Brusselse terrein te bezetten.

Op dit ogenblik participeert Toerisme Vlaanderen niet rechtstreeks in TIB omdat de bestaande structuur onvoldoende mogelijkheden biedt voor een volwaardige Vlaamse inbreng. De Vlaamse Gemeenschapscommissie van haar kant is institutio-

Grouwels

neel en financieel niet sterk genoeg om tegen het Cocof-overzicht op te boksen.

De vraag is dan ook of het recente signaal van de Franstalige beleidsverantwoordelijken inhoudt dat zij bereid zijn om de huidige structuur van TIB grondig te hervormen zodat er binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogelijkheden ontstaan voor een structurele en evenwichtige samenwerking tussen Toerisme Vlaanderen, TIB en OPT. De vraag is of de Vlaamse Gemeenschap klaar is om hierop in te spelen.

In de beleidsverklaring van de Cocof heette het nog dat OPT en TIB sterker moeten samenwerken, en ik citeer hier uit een beleidsverklaring: 'Notamment pour mettre en évidence le caractère francophone de Bruxelles.' Dat kan in ieder geval niet de bedoeling zijn van een eventuele samenwerking met de Franstaligen in TIB. We mogen niet alleen afgaan op de forse en soms provocerende uitspraken van de Franstalige beleidsverantwoordelijken, maar we moeten hun bereidheid tot echte en evenwichtige samenwerking in de praktijk toetsen.

Daarom wil ik van de minister graag het volgende vernemen. Hoe reageert de minister op de oproep van de Franstalige beleidsverantwoordelijken tot samenwerking op toeristisch vlak in Brussel? Heeft de minister vanwege de Franstalige beleidsverantwoordelijken reeds concrete voorstellen ontvangen? Is de minister bereid te onderhandelen met de Franstalige beleidsverantwoordelijken om te komen tot een herstructurering van TIB als een echte hoofdstedelijke toeristische dienst voor Brussel met een evenwichtige participatie van Vlaamse en Franstalige zijde? Hoe ziet de minister de concrete invulling van de optie die in het Vlaams regeerakkoord is genomen om sterker te participeren in TIB? Wat zijn de respectieve rol en verantwoordelijkheid van Toerisme Vlaanderen en de VGC? Is de minister het ermee eens dat een nauwere samenwerking met Toerisme Vlaanderen ook moet dienen als hefboom om de tweetaligheid te bevorderen in diverse Brusselse sectoren en niet in het minst de horeca? Die is belangrijk voor de beeldvorming van Brussel ten aanzien van toeristen en bezoekers uit Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt: Mijnheer de voorzitter, ik dank mevrouw Grouwels voor deze vraag, want ze laat me toe te benadrukken dat het de bedoeling is van de Vlaamse regering om de Nederlandstalige

Brusselaars niet meer in de steek te laten, wat het vorige beleid tot effect had. U weet dat onder de vorige bevoegde minister er een politiek bestond om Brussel terecht als een deel van Vlaanderen te aanzien. Dit gebeurde echter in die mate dat men weigerde structureel samen te werken met Brusselse instanties en zelfs verbood om naast Vlaanderen het woord Brussel te gebruiken. Ik heb de bedoeling om Brussel in zijn waarde op toeristisch vlak te erkennen en het zoveel mogelijk uitdrukkelijk te vermelden naast Vlaanderen, zonder Brussel niet te willen aanzien als een deel van Vlaanderen.

Brussel is op toeristisch vlak voor Vlaanderen zeer belangrijk, omdat het de grote ingangspoort is naar Vlaanderen. We mogen Brussel niet verwaarlozen zoals we wellicht al te vaak hebben gedaan. In het verleden hebben we enkel naar aanleiding van concrete acties veel geld besteed en nauw samengewerkt. Er is blijkbaar in het verleden een kortsluiting ontstaan tussen de bevoegde autoriteiten waardoor er structureel geen samenwerking meer was. Het is de bedoeling van de Vlaamse regering om in Brussel structureel samen te werken met de bevoegde diensten om de Nederlandstalige Brusselaars op dit vlak niet meer in de steek te laten.

Ik heb de oproep van mijn Franstalige collega's Kubla en Gosuin in de krant gelezen en een paar dagen gewacht op een of ander schrijven, dat ik echter niet heb aangetroffen bij mijn post. Ik heb dan maar zelf een brief geschreven naar aanleiding van de reacties die ik had gekregen via de pers. Toevallig heb ik deze middag een aangenaam gesprek gehad met mijn Brusselse collega, de heer Gosuin, ergens in een Brussels etablissement waar de uitbater mij in het Nederlands heeft begroet. Hij is afkomstig van Aalst en is zowel het Nederlands als het Frans machtig. Naast ons zaten twee oudere koppels, die onder elkaar in twee talen spraken. Ik voelde me dus echt in Brussel.

Het is de bedoeling om te zoeken naar concrete samenwerkingsvormen. Vlaanderen wil samenwerken in een, al dan niet hervormd TIB, maar niet zomaar. Toerisme Vlaanderen zal onder mijn voogdij meewerken in de mate dat het zeggenschap krijgt. Via de Vlaamse Gemeenschapscommissie hebben we daar een vertegenwoordiger, mevrouw Van Asbroeck. Dat is echter maar één punt. Essentieel is dat we op een waardige wijze in het directiecomité vertegenwoordigd zijn. Dat is het verschil met vroeger. Daaromtrent moeten afspraken worden gemaakt, wat vanaf vandaag zal gebeuren. We zullen daar immers aanwezig zijn.

Landuyt

Het is ook de bedoeling de vijf miljoen frank uit het budget van volgend jaar veeleer te gebruiken in de vorm van detachering van personeel op de juiste plaats, dan in loutere subsidie. Ik heb mijn collega Gosuin ervan verwittigd dat hij onze bereidheid om samen te werken niet verkeerd mag begrijpen. Het zal een samenwerking zijn op basis van gelijkwaardigheid. Hij stond daar niet wegerachtig tegenover, en hoopt tot een akkoord te kunnen komen tussen TIB en Toerisme Vlaanderen, zoals er een bestaat tussen TIB en OPT. Onder mijn voorganger is het niet gelukt om tot een samenwerking te komen. We zullen nu opnieuw proberen.

Er bestaat in algemene zin een fundamenteel politiek verschil. TIB levert inspanningen om aanwezig te zijn in Brussel, terwijl de politiek van Toerisme Vlaanderen eruit bestaat ervoor te zorgen dat Brussel en de rest van Vlaanderen aanwezig zijn en erkend worden in het buitenland. TIB voelt zich geroepen om onthaaldienst te zijn in Brussel, wat een waardige roeping is. De roeping van Toerisme Vlaanderen is juist promotie van bijzondere steden van Vlaanderen, waaronder Brussel. Dat is een andere taak. Ik eerbiedig TIB als onthaal, en vind dat daar een sterke Nederlandstalige aanwezigheid moet zijn. Mijn hoofdbekommernis, binnen mijn bevoegdheid, is echter reclame te maken in het buitenland voor Brussel. We moeten proberen elkaar hierin te vinden tijdens de komende discussies.

Er is een afspraak om over een maand na te gaan hoever we staan met de concrete invulling van de samenwerking. Er was voorzien in een gelijktijdig contact met de heer Kubla, die verantwoordelijk is voor OPT, maar dat is om praktische redenen misgelopen. We zullen echter wel met drieën samenwerken.

Inzake het probleem met betrekking tot de reisbureaus, heeft de Raad van State geoordeeld dat enkel de ministers die bevoegd zijn voor de gewestelijke materie een akkoord kunnen sluiten om initiatieven te nemen op alle terreinen. We zullen nu deze oefening opnieuw maken conform het advies van de Raad van State. Het ligt blijkbaar in de bedoeling van de Waalse en de Brusselse regering om de bevoegde gewestelijke minister dezelfde overeenkomst te laten ondertekenen.

Er is een wil tot samenwerking. Over twee maanden zullen we kunnen evalueren in hoeverre de samenwerking concreet werd ingevuld.

Ik zit wat verveeld met uw laatste vraag. De hoofddoelstelling van het toerismebeleid is de promotie van Vlaanderen in het buitenland. Naarmate we Brussel beter verzorgen dan in het verleden, zal er meer Nederlands personeel aanwezig zijn op tal van terreinen, en zullen we de band met verschillende hotels kunnen herstellen. De meeste hotels vinden hier wel een Franstalige partner, en krijgen dus een Franstalige erkenning. Ze doen echter nooit de moeite om een partner te vinden langs Nederlandstalige zijde om ook erkend te worden door Toerisme Vlaanderen. De brochures tonen een eigenaardige toestand. De brochures van Toerisme Vlaanderen vermelden de door Vlaanderen erkende hotels. Dat is een minderheid ten opzichte van de langs Franstalige zijde erkende hotels.

Een en ander is misgelopen doordat Vlaanderen niet heeft samengewerkt met het Brussels Gewest voor het erkennen van hotels. Nochtans gebruiken ze dezelfde criteria. We kunnen dat rechtzetten door gezamenlijk de hotels te erkennen, zodat we gezamenlijk een gesprekspartner zijn voor de hotels. Het feit dat de hotels en restaurants in Brussel nogal Franstalig gericht zijn, kan veel te maken hebben met het feit dat de Vlaamse overheid zich weinig heeft aangetrokken van de Brusselse hotels, als gevolg van een afwezigheidspolitiek. We zullen proberen om dat zo goed mogelijk recht te zetten. De heer Gosuin heeft gezegd dat dit kan gebeuren door een vorm van gezamenlijke erkenning.

Daarmee voer ik geen politiek van vernederlandsing. Dat is niet de doelstelling. Ik hoop echter dat dit het effect zal zijn van een ander toeristisch beleid. In dat einddoel zal iedereen zich kunnen terugvinden.

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik stelde deze vraag mede omwille van een bezorgdheid om de toekomst. Ik heb meegemaakt hoe een uit de kluiten gewassen stadsdienst plots die belangrijke taak op zich moest nemen. Dat was van het begin af een onevenwichtige situatie. Ik ben blij dat u ten aanzien van minister Gosuin heeft onderlijnd dat een structurele samenwerking ook een evenwichtige samenwerking moet zijn.

Ik blijf pleiten voor een hervorming van TIB. Gezien de invloed van de gemeenten, is de huidige situatie onwerkbaar. Ik hoop dat u succes zult hebben in uw gesprekken, en dat u tot een hervorming kunt komen van die toeristische dienst, zodat

Grouwels

Vlaanderen zijn hoofdstad ook op toeristisch vlak serieus kan behandelen.

De privé-sector van Brussel is bijzonder geïnteresseerd in wat u zegt, namelijk dat Brussel ook in het buitenland moet worden gepromoot. Zij vragen niet dat Brussel voor de Brusselaars wordt gepromoot in Brussel zelf. Ze zien het internationaler. Ik zal vol interesse volgen welke concrete resultaten u in de toekomst behaalt, en hoop dat u echt succesvol zult zijn.

De voorzitter : Minister Landuyt heeft het woord.

Minister Renaat Landuyt : Uw reactie laat me toe om volledig te zijn. Ik erken het probleem van TIB. Er is in Brussel maar één gemeente die effectief participeert en de dienst monopoliseert, en dat is Brussel zelf. Het is de toeristische dienst van de stad Brussel. De andere achttien gemeenten blijven niet te participeren. Dat is een fout en een handicap voor Brussel. In Amsterdam kent men dat probleem niet. Daar moet aan worden gewerkt.

De directeur van de Kamer van Handel en Nijverheid van Brussel heeft ons gecontacteerd, en we hebben daar positief op gereageerd. Zelfs minister-president Simonet vroeg om een onderhoud om alle activiteiten te coördineren om zo een samenhangend beeld van Brussel in het buitenland te kunnen geven. Het spreekt voor zich dat ik bij die samenwerking niet de rol van klein broertje zal spelen, maar dat ik als evenwaardige partner zal hopen dat de nieuwe openheid resultaten oplevert voor het toerisme in Brussel.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door mevrouw Grouwels werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk op 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering. Ze zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Eloi Glorieux tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de eventuele Vlaamse bijdrage aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Glorieux tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Economie, Ruimtelijke Ordening en Media, over de eventuele Vlaamse bijdrage aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter.

De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Mijnheer de minister, collega's, de voorbije dagen werd door de federale overheid al enige tekst en uitleg gegeven bij de mogelijke participatie van ons land aan de productie van een nieuw gevechtstoestel, de Joint Strike Fighter. Eerste minister Verhofstadt beweert dat hierover voorlopig geen beslissing wordt genomen. Er moet eerst een debat over de toekomst van ons defensiebeleid komen. Ik ben zeer blij met die stelling. Het is de enige logische. Dit betekent een trendbreuk met het verleden : eerst praten en dan pas investeren. Toch wil ik van minister Van Mechelen het standpunt van de Vlaamse regering in deze zaak horen. Heeft de regering een principieel standpunt over een Vlaamse vredeseconomie ?

De Joint Strike Fighter is een zuiver militair product en de onderdelen die Vlaamse bedrijven kunnen leveren, zijn zeer specifiek gericht op de militaire gebruiksdoeleinden. Tijdens de vorige legislatuur hebben het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering gekozen voor de verdere uitbouw van een Vlaamse vredeseconomie. In april 1999 werd een richtlijn goedgekeurd waarmee de Vlaamse overheid de ondersteuning van projecten en mandaten die rechtstreeks leiden tot toepassing in wapens en wapensystemen, wil uitsluiten. Aan het opstellen van die richtlijn ging een parlementair debat vooraf dat duidelijk uiting gaf aan de voorkeur voor een Vlaamse vredeseconomie in plaats van voor een militaire industrie.

Momenteel is de specifiek militaire productie van onze Vlaamse hoogtechnologische bedrijven zeer beperkt. Dit spreekt de FLAG tegen in zijn argument dat de participatie in zo een project noodzakelijk is voor de ontwikkeling en uitbouw van onze hoogtechnologische industrie. Een aantal Vlaamse bedrijven zoals Barco en Lernout & Hauspie hebben het zo ver gebracht, net door zich grotendeels te concentreren op civiele producten. We hebben de militaire markt niet nodig, want de civiele markt is minstens even groot. Het gevaar van de partici-

Glorieux

patie in een nieuw gevechtstoestel bestaat erin dat het overwicht van de research, development en productie voor de civiele markt op vrij korte termijn drastisch kan omslaan in het voordeel van militaire productie.

Het vaak aangehaalde argument dat die producten nu eenmaal moeilijk te scheiden zijn – dat ze dus vaak een militaire en civiele toepassing hebben – gaat natuurlijk niet op voor de bijdragen aan een gevechtsvliegtuig. De onderdelen voor zo een toestel zijn zeer specifiek afgesteld op militaire gebruiksdoeleinden. Een monitor voor de cockpit van een militair vliegtuig is heus niet dezelfde als bijvoorbeeld de monitor in een operatiezaal.

Als de overheid een inkoopsum betaalt of bedrijven aanmoedigt om in een dergelijk ontwikkelingsprogramma te stappen, zouden de bedrijven een groot deel van hun intellectueel, technisch en financieel potentieel investeren in die productie. Een sluipende besluitvorming zou in gang treden. Binnen enkele jaren zou zo een economische wetmatigheid gecreëerd zijn, dat men niet anders meer zou kunnen dan dergelijke toestellen echt aankopen. Het prijskaartje zou veel hoger liggen dan de huidige inkoopsum, en we spreken dan over 100 tot 150 miljard frank. Dat is dan wel federaal geld, maar desalniettemin belastingsgeld. De bedragen voor de gerechtvaardigde eisen van de witte woede of voor onderwijsdotaties vallen daarbij in het niets.

Als het project opnieuw ter sprake komt in het federaal parlement en er een keuze moet worden gemaakt, zal Vlaanderen daarin participeren of heeft deze regering een principiële houding? Zo ja, wat houdt die in?

Mijn tweede vraag is gebaseerd op het feit dat er de laatste weken en zelfs maanden sprake is van een Vlaamse participatie in dit door de federale overheid te betalen ticket. Over hoeveel geld heeft men het dan? Is hier ook concreet in voorzien op een begrotingspost en, zo ja, welke begrotingspost is dit dan?

Mijn derde vraag gaat over de uitlatingen van sommige lobbygroepen. Als de Vlaamse bijdrage aan dit project dan toch zo belangrijk is voor de toekomst van onze hoogtechnologische industrie en als de economische return op termijn toch zo groot zal zijn, vraag ik me af waarom de Vlaamse overheid hiervoor moet betalen. Waarom kunnen die bedrijven dat geld niet zelf ophoesten?

Mijn laatste vraag, mijnheer de minister, betreft een gerucht dat ik heb opgevangen. Ik moet eerlijk toegeven dat het slechts een gerucht is. Net daarom zou ik een verduidelijking op prijs stellen. Is de voorlopige weigering om in de conceptfase van het Joint Strike Fighter-project te stappen effectief onder druk van Frankrijk en Duitsland tot stand gekomen? Het gaat hier inderdaad om een Brits-Amerikaans project, daar waar zij België liever zouden zien participeren in de Eurofighter, een Europees gevechtstoestel dat binnen de eigen Duitse en Franse industrie zou worden ontwikkeld. Is het Vlaams Gewest benaderd om te participeren in een eventueel Europees gevechtstoestel en, zo ja, door wie en over hoeveel geld gaat het dan?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik heb in een ander leven nog deel uitgemaakt van de commissie voor Defensie en van de bijzondere onderzoekscommissie voor legeraankopen. Ik zou hier graag een boompje opzetten over mijn allerindividueelste emoties betreffende dergelijke dossiers. Ik heb me hierover in het verleden uiteindelijk toch een vrij ernstig beeld kunnen vormen. Helaas gaat onze discussie hier niet over. Ik spreek hier vandaag als Vlaams minister van Economie.

De Verenigde Staten hebben de Belgische regering gevraagd om aan de ontwikkeling van de Joint Strike Fighter deel te nemen. Uit de informatie die ik heb bekomen, blijkt dat het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Nederland en Noorwegen hebben toegezegd. België is een van de weinige landen dat nog niet op de vraag tot deelname heeft geantwoord.

Het betreft hier inderdaad een opvolger voor de F-16. Zoals gebruikelijk wordt aan de deelnemende landen in eerste instantie gevraagd om een entreeticket te betalen. Dit ticket laat bedrijven in die landen toe om aan het ontwikkelingsprogramma deel te nemen. Op het moment dat het entreeticket is betaald, kunnen ze inzage in de programma's krijgen en bijgevolg ook vertegenwoordigers naar Amerikaanse bedrijven sturen om verdere contacten te leggen.

Het entreeticket voor België bedraagt 10 miljoen dollar. Er staat bij mijn weten nergens een exacte verdeling op papier die stelt wat aan de federale regering of aan de gewesten toekomt. De vorige federale regering heeft beslist om dit ticket te laten financieren door een alliantie van de federale regering en de gewesten. Kabinetsmedewerkers van mi-

Van Mechelen

nister Flahaut hebben op basis van deze vroegere beslissing contact opgenomen met mijn eigen medewerkers. Ik heb een nota gekregen die deze contacten in de juiste context plaatst. Ik heb het kabinet van minister Flahaut na een interne bespreking laten weten dat het hier mijns inziens in de eerste plaats om een militair project gaat. De federale overheid is hiervoor integraal bevoegd. Ik heb dit dossier dan ook niet geagendeerd binnen de Vlaamse regering. Deze regering heeft ter zake bijgevolg hieromtrent ook geen enkele beslissing getroffen.

Bij wijze van kanttekening wil ik nog wel opmerken dat ik minister Flahaut en het kabinet van de premier heb laten weten dat de drie gewesten bij een eventuele positieve beslissing van de federale regering gelijkwaardig moeten worden behandeld bij de opvolging van dit dossier. De federale regering moet echter eerst zelf beslissen of zij in dit project wenst te stappen.

Wat hier ook bij komt kijken is het debat inzake de dual use. We hebben dat debat enkele weken geleden in deze commissie gevoerd. Ik denk dat we de weg die door de toenmalige ministers van Economie De Batselier en Van den Brande is ingeslagen moeten blijven bewandelen.

Zoals ik daarnet al heb gezegd, mogen we echter het kind niet met het badwater weggoeien. We mogen niet a priori alle mogelijke militaire spin-offs blokkeren. Duidelijke ontwikkelingen in de civiele sector moeten in de toekomst mogelijk zijn. Ik denk niet dat Vlaanderen het zich kan permitteren om een al te stringente houding in te nemen.

Ik heb, ten slotte, in deze commissie ook al gezegd dat ik volledige openheid nastreef. Ik zal u betreffende de lopende zaken informeren en we zullen proberen om alles met gezond verstand op te lossen.

De voorzitter : De heer Glorieux heeft het woord.

De heer Eloi Glorieux : Ik noteer alvast dat Vlaanderen geen investeringen of promoties wenst te steunen die rechtstreeks met de wapenproductie te

maken hebben. Ik ben verheugd dat dit denkkader behouden blijft.

Ik had daarnet trouwens een laatste vraag gesteld waarop ik alsnog geen antwoord heb ontvangen. Ik moet echter toegeven dat die bewuste vraag ook niet op mijn oorspronkelijk lijstje stond. Indien u daar nu niet op kunt antwoorden, zal ik u dat niet kwalijk nemen.

Minister Dirk Van Mechelen : U hebt het dan over die fameuze geruchten.

De heer Eloi Glorieux : Zijn er al dan niet contacten geweest inzake een Eurofighter ?

Minister Dirk Van Mechelen : Ik kan u heel formeel melden dat er geen dergelijke contacten met mijn kabinet zijn geweest. Ook hiervoor moet ik naar de federale regering verwijzen. Dit dossier valt niet onder mijn bevoegdheden. Als ik terugdenk aan de aankoop van de F-16's, neem ik aan dat ze hier wel eens diep over zullen nadenken.

De heer Eloi Glorieux : Ik kan me voorstellen dat de FLAG u of uw kabinet hierover zou contacteren.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik heb reeds met veel organisaties gesproken, ook met de FLAG. Het ontwerpen van een Europees gevechtsvliegtuig is hierbij nooit ter sprake gekomen.

Ik volg wel het Airbus-dossier op. Mijns inziens groeit de consensus in Vlaanderen dat de opvolging van de C-130 een heel ander dossier is. Zowel de militaire als de civiele bruikbaarheid voor bijvoorbeeld hulpacties liggen nog vers in ieders geheugen. Ik zal dit dossier samen met het kabinet van de premier nauwgezet opvolgen. De Vlaamse industrie verdient ongetwijfeld haar plaats in dit programma.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.43 uur.*